



16. august 2003

Helle for fordomme

Sigøjnere stjæler og bøsser har løse håndled og dyrker sex i buske. Fordomme er der nok af, men et nyt bibliotek gør kål på dem. I stedet for bøger, er der levende mennesker på hylderne

Fordomme

Du viser bibliotekaren dit lånerkort og tager din bog med dig. Du skal selvfølgelig passe godt på bogen og aflevere den til tiden.

Det lyder helt almindeligt, men det er det ikke. For bøgerne er ikke bøger, men mennesker. I stedet for skønlitteratur er det levende mennesker i kød og blod, der står klar på udlånshylderne i et bibliotek i Ungarn.

På menneskebiblioteket kan du låne din helt egen politibetjent. Du kan også snuppe en politiker, dørmænd eller en pakistansk kioskejer. Alle sidder de klar til at blive lånt ud. Bibliotekets besøgende bladrer i et katalog fyldt med provokerende fordomme om de forskellige udlånsmennesker eller bøger om man vil. Og hvis den besøgende nikker genkendende til fordommene, låner hun bogen i en times tid. Hvor besynderligt det end lyder, så er menneskebiblioteket en stor succes. Så stor, at det blev kåret som bedste aktivitet på den netop afsluttede Sziget-festival i Ungarn, en af Europas største musikfestivaler. Og så stor, at Europarådets Ungdomscenter er gået i gang med at skrive en officiel manual til, hvordan man afholder et menneskebibliotek. Det hele startede ellers bare som en løs idé for tre år siden i Kristen Bernikows Gade.

Her sad otte kreative hoveder, blandt andet fra foreningen Stop Volden, en eftermiddag i april 2000 og planlagde aktiviteter til samme års Roskilde Festival.

Menneskebiblioteket kom på bordet, og fire måneder senere blev det til virkelighed. 75 bøger blev lånt ud næsten 1.000 gange, og biblioteket var en kæmpe succes.

Idéen kravlede videre til Norge, og sidste år fandt endnu et menneskebibliotek sted i Oslo. Igen var succesen ikke til at tage fejl af, og Norsk Folkehjelp søger nu om penge til et to år langt Projekt Menneskebibliotek. Udover at arrangere det på adskillige festivaler, skal biblioteket også laves på folkeskoler, ligesom et mobilt menneskebibliotek skal oprettes.

Projektleder hos Norsk Folkehjelp Trygve Augestad er meget begejstret for projektet.

»Hvis man skal ændre holdninger, så gælder det om at skabe møder mellem folk og ikke mellem kulturer. Man snakker så meget om kulturer, der mødes. Indvandrernes kultur møder norsk kultur eller dansk kultur. Men det er personer, der mødes. Ikke kulturer. Det er, når konkrete personer mødes, at man kan ændre folks holdning,« forklarer han.

Norsk Folkehjelp vil som nævnt også forsøge at gennemføre menneskebiblioteket andre steder end musikfestivaler. Og det er der en helt bestemt grund til.

»Musikfestivaler som Roskilde er jo ganske åbne, og folk er måske ikke så fordumsfulde som mange andre steder. Men for eksempel på en country og western-festival eller et dyrskue er det noget andet. Det bliver nok vanskeligere at gennemføre, men det betyder bare, at det er endnu vigtigere at prøve,« forklarer Augestad.

Helle i Vollsmose

En af de vigtigste kræfter i spredningen af menneskebiblioteket er danskeren Ronni Abergel. Han var med til at få idéen tilbage i 2000, og har hjulpet arrangørerne i både Norge og Ungarn.

Ronni Abergel er spændt på projektet i Norge, og tror også, at menneskebiblioteket kan bruges andre steder end på store festivaler.

»Det kan også fungere i lokalområder. Giv mig en sommerdag i Vollsmose, hvor der er forskellige aktiviteter, så er jeg sikker på, at biblioteket ville blive en succes. Så skal du se gamle damer, der låner unge rødder. Og på den måde får man synliggjort beboernes ressourcer over for hinanden, så man skaber et netværk. Næste gang man har et problem, så ved man, at ham den ældre herre inde ved siden af kan noget med en spade. Og de unge indvandrere på hjørnet har styr på computere eller

knallerter eller hvad ved jer,« forklarer Ronni Abergel, der er ansat i Det Kriminalpræventive Råd. »Det er lidt ligesom, når man legede fange som barn og man havde helle. Så var man fri. På samme måde er menneskebiblioteket bygget på en slags helle-præmis. Man bliver ikke dømt, fordi man vil låne en sigøjner. Man bliver tværtimod budt velkommen. Det er et slags fristed, hvor man kan få bearbejdet sine fordomme og komme af med sine frustrationer,« siger Ronni Abergel. Fordomme og frustrationer var der rigeligt af i Budapest for to uger siden. I hvert fald hvis det kan tages som et succeskriterium for menneskebiblioteket. Musikfestivalen Sziget med godt 350.000 deltagere var ellevilde med biblioteket. Og arrangørerne regner med at gentage succesen i de næste mange år.

En rullende snebold

Et andet sted i Budapest sidder Antje Rothmund, direktøren for Europarådets Ungdomscenter. Hun var selv bureaukrat-bog på Sziget Festivalen og arbejder i øjeblikket på en officiel manual til afvikling af menneskebiblioteker.

»Vi vil gerne dokumentere det, fordi det er et meget følsomt emne at få folk, der er ofre for diskrimination og fordomme, til at være bøger. Det kræver mod fra folk, der låner en bog, at se deres egne fordomme i øjnene, men det kræver også meget mod fra bøgerne at være klar til at forklare deres livssituation til folk, de slet ikke kender,« siger hun.

»Vi vil gerne sprede idéen til andre europæiske lande på sådan en måde, at det bliver ordentligt udført.«

Siden Roskilde Festivalen 2000 har der ikke været arrangeret menneskebibliotek i Danmark. Blandt andet fordi foreningen Stop Volden drejede nøglen om kort tid efter. Men noget tyder på, at det kun er et spørgsmål om tid før det igen bliver muligt at låne en mandschauvinist eller togkontrollør på dansk grund.

I hvert fald spreder fænomenet sig støt i resten af Europa. Norge og Ungarn har allerede taget det til sig, og derudover er der planer om at arrangere menneskebiblioteker i både Østrig og Sverige til næste sommer.

Så der er måske noget om snakken, når Ronni Abergel, en af opfinderne, siger: »Snebolden er på vej ned ad bjerget. Og det virker. Det er guld værd!«

Source URL: <http://www.information.dk/84573>